

Будяк В.В.

аспірант, Харківська державна академія
дизайну і мистецтв

ПРОЯВ ГЛАМУРУ В РОБОТАХ ХУДОЖНИКІВ ХІХ – ХХ СТОЛІТТЯ

Анотація. У статті розглянуто формування стилю «гламур», його роль в моді, значення та основні характеристики, а також його вплив на роботи художників ХІХ – ХХ ст.. Доведено, на яких підставах гламур набув актуальності та став одним з провідних стилів в моді. Розкрито сутність семантичного значення слова «гламур».

Ключові слова: гламур, мода, стиль, художній образ.

Анотация. Будяк В. В. Проявление гламура в работах художников ХІХ – ХХ века. В статье рассмотрено формирование стиля «гламур», его роль в моде, значение и основные характеристики, а также его влияние на работы художников ХІХ – ХХ в.. Доказано, на каких основаниях гламур приобрел актуальность и стал одним из ведущих стилей в моде. Раскрыта сущность семантического значения слова «гламур».

Ключевые слова: гламур, мода, стиль, художественный образ.

Annotation. Budiak V. V. Manifestation of glamor in the works of artists of ХІХ – ХХ century. The paper considers the creation of style «glamor» and its role in fashion, value and characteristics as well as its influence on the works of artists ХІХ – ХХ century. Proved, on what grounds glamor purchased actuality and has become one of the leading styles in fashion. Essence of the semantic meaning of the word «glamor».

Keywords: glamor, fashion, style, artistic image.

Постановка проблеми. Вживання слова «гламур» в сучасному модному глянці й спеціалізованій літературі практично немає меж. Гламур сприймається, перш за все, як епітет, ознака відносно зовнішності окремої особи, щодо її одягу, зачіски й макіяжу. Гламурною критики можуть визнати колекцію, яка вирізняється екстравагантною вишуканістю та рафінованою елегантністю. Зустрічаються вислови такі як: «гламурна мода» чи «мода на гламур», «гламурний стиль життя» тощо. Подібне розмаїття змушує до з'ясування аутентичного змісту слова, аналізу змін його значення, а головне – до встановлення суті «гламуру» як його термінологічного значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слово гламур підсвідомо асоціюється у нас з французькою мовою. Однак, виявилося, що його історія розпочалася в Шотландії. У французьких словниках це слово значиться як англiцизм і доволі пізніе запозичення. Форма «glamour» – вважається результатом спотвореного особливостями вимови шотландців складного для них іншомовного слова «grammaire», яке в перекладі означало «граматика». Грамотність потрапила на острів з континенту разом з відповідною термінологією. Оскільки до тих, хто вмів читати і писати книги ставилися підозріливо, вважали їх чародіями та магами, слово гламур набуло свого першого, негативного значення – «чаклунство». Саме з цим значенням воно вперше потрапило до письмової пам'ятки-тексту. Аллан Рамзай – шотландський поет, у 1721 р. написав наступне: «Коли дияволи, чаклуни і фокусники обманюють зір, вони, як-то кажуть, накидають пелену на очі глядача (cast glamour o'er the eyes of spectator)» [5].

В англійській мові слово «гламур» вперше з'явилося в 1805 році. Вальтер Скотт використав його в поемі «Пісня останнього менестреля», щоб позначити чарівну силу, завдяки якій звичайні люди, будинки і місця здавалися прекрасними. Те, що термін був створений сином юриста, – не випадково. Гламур – саме та сила, про яку мріяли чоловіки і жінки середнього класу, коли домогалися багатства та соціального впливу [1, с. 12].

Гламур оформився як ряд привабливих властивостей, що беруть початок з різних джерел. Його направляли особистості – і реальні, і вигадані, – які руйнували кордони загальноприйнятого і створювали себе як виняткових, незвичайних, неперевершених. Важливим для гламуру є і багатство, життя в розкоші. Серед його якостей були і ті, що цінуються самі по собі. Наприклад, краса – одна з його головних складових; довгий час вона утримувала центральне положення у всіх версіях гламуру. Краса чоловіків і особливо жінок завжди високо оцінювалася, вона володіє об'єктивною силою залучати і переконувати [1, с. 15]. З огляду на це виникає необхідність з'ясувати сутність гламуру та з чого він виник, у чому й полягає перше із завдань дослідження.

Серед перших однозначно гламурних персон були куртизанки: граючи в леді, вони – ефектні, шикарні і сексуальні – увійшли до світського суспільства і стали провісниками культури споживання. На протигагу

Надійшла до редакції 26.11.2012

Рис. 1-2. Робота Луї Ікара.

Рис. 3. Портрет маркізи Луїзи Казаті.

Рис. 4. Портрет місіс Ховард Джонстон.

Рис. 5. Портрет графині Зічі.

поважним дамам, вони рідко одягалися стримано або зі смаком. Їх сексуальні вбрання «кричали» і очевидним чином притягували погляди. Гламур надлишковий і самодостатній, він вражає уяву, нехтуючи загальноприйнятим буржуазним почуттям стриманості і поміркованості [1, с. 15].

Професіонал в сфері ілюзій і вдаваності, куртизанка стала центральним елементом нової культури зовнішнього і поверхневого. Одночасно вульгарні і елегантні, позбавлені смаку і модні, куртизанки привертала увагу і займали уяву публіки. Куртизанка була натхненням нової мови спокушання, а художники надавали цій мові конкретну форму, яку можна відтворити, і перетворили її в впізнаний

фірмовий стиль знаменитості нового часу. Найбільший вплив на цей процес зробив італійський портретист Джованні Болдіні [2, с. 75]. Усе вище сказане спонукає до з'ясування характерного гламурного образу, та знайти його відображення в роботах художників XIX – XX ст., це становить друге із завдань цієї публікації.

Результати дослідження. Лише у XIX ст. слово «glamour» остаточно закріпилося в англійській мові. І сталося це завдяки відомому шотландському письменнику Вальтеру Скотту. У цей час значення слова – «чаклунство», – поступово змінюється на «чарівність». Вчені вважають таку семантичну зміну доволі типовою, посилаючись на те, що жінка для чоловіка завжди була й залишається загадкою. Коли

чоловіки намагаються розібратися, чому єдиний жіночий образ затьмарює для них усі інші, вони досить часто не знаходять іншого пояснення окрім як «зачарувала». У цьому випадку слова «чарівна», «приваблива», «спокуслива» вживаються як синоніми і несуть у собі тотожні семантичні конотації [3, 4].

Власне, французи й запозичили у англійців слово «гламур» у значенні «зачарування», у синонімічному семантичному значенні посилюючи власне – «шарм». В подальшому слово «гламур» розповсюджується по цілому світу як елемент галантного стилю в одязі, і не тільки. В Америці це слово у відповідному значенні стає назвою провідного глянцевого журналу – провісника моди.

Сьогодні під гламуром розуміється: приваблива сила моди; бездоганна, майже нереальна краса; фізична і сексуальна привабливість; таємниче походження; натяк на екзотику; навмисна яскравість. Інакше кажучи, гламур – це якість, що спирається на реальність, але більшою мірою – створена штучно, існуюча в особливій області, яку можна назвати дійсністю другого порядку, породжуваної і підтримуваної засобами масової інформації [2, с. 63].

Поява гламуру вплинула не тільки на життя жінок минулого століття, на манеру поведінки, одяг, речі, які їх оточували. «Гламуризація» проявлявся в роботах тогочасних художників, а саме в жіночих портретах Луї Ікара (Рис. 1 – 2), в своїх роботах він створював дуже чуттєві жіночі образи, часто еротичні, вони завжди несуть в собі якийсь елемент гумору, який в його творах настільки ж важливий, як і прихована чи явна сексуальність його героїнь [6].

Слід відзначити роботи Джованні Болдіні (Рис. 3 – 5). Він писав портрети практично всіх видатних людей, що побували в Парижі починаючи з кінця ХІХ століття і аж до початку Першої світової війни. Він винайшов нову образотворчу мову, вдавшись до поєднання чуттєвої атмосфери і яскравих фарб, властивих народним розвагам, з традиційним світським портретом. Його улюбленими моделями були багаті жінки, що здобули справжню насолоду від того сексуального і скандального – типового паризького, як вони самі вважали, – вигляду, який Болдіно їм надавав. Частково він домагався такого ефекту завдяки тому, що подовжував і «закручував» їх тіла в просторі, як би змушуючи кружляти навколо власної вісі. Болдін був не тільки модним художником, але й художником моди. Він майстерно зображував візуальні ефекти найрізноманітніших тканин і аксесуарів і ретельно стежив за тим, щоб одяг тих, кого він зображував, підкреслював їх гідність [2, с. 75-76].

Висновки. З розглянутих зразків фіксації гламурних жінок видно, що гламур є: по-перше – оцінним критерієм естетичної якості костюма (модного або жні), вираженим через його художню образність; по-друге – стилістичною ознакою з виразною особистісною характеристикою індивіда; високоякісною імітацією ідентифікації носія костюма, перш за все, соціальною. Сьогодні під гламуром слід розуміти не тільки певний стиль в моді, але й цілий культурний пласт із своєю яскраво вираженою семантикою. Гламур представляє собою унікальне явище: він може заворожувати своєю яскраво вираженою красою, але може і шокувати, перетворюючись на зухвалий показ. Аналіз обґрунтованих семантичних значень слова «гламур» дозволив виявити не лише типові зміни його конотацій, але й вказав на **перспективи подальших досліджень**, зміст яких буде полягати у виявленні основних характеристик цього стилю та їх видозміни під впливом моди.

Перелік використаних джерел:

1. Гандл С. Гламур / Стивен Гандл; пер. с англ. под. ред. А. Красниковой. – М.: Новое литературное образование, 2011. – 384 с. :ил.
2. Fashion-бизнес: теория, практика, феномен / под ред. Николы Уайт и Йена Гриффитса; пер. с англ. А. Н. Поплавская; науч. ред. А. В. Попова. – Минск: Гревцов Паблицер, 2008. – 272 с.
3. Новый словарь иностранных слов / Укладання і передмова О. М. Сліпушко. 20000 слів. – К.: Аконті, 2007. – 848 с.
4. Загнітко А. П., Щукіна І. А. Великий тлумачний словник. Сучасна українська мова від А до Я. – Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2008. – 704 с.
5. Гламур. Ілюзія сказки [Електронний ресурс] / режим доступу: http://culturolog.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=121&Itemid=32
6. Луи Ікар. [Електронний ресурс] / режим доступу: <http://www.liveinternet.ru/journalshowcomments.php?jpostid=241552225&journalid=4871935&go=prev&categ=0>